1860. N°. 9.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 20 JANUARIJ.

De Prijs der Courant is ƒ12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 19 Januarij.

Aan den verjaardag van H. M. de koningin-moeder op heden is alhier volgens gewoonte door het uitsteken van vlaggen gedacht.

— Door bestuurders van het Nederlandsch zendelinggenootschap is aangenomen het volgende drietal: de hh. H. C. Voorhoeve, pred. te Harlingen; C. Bruna, pred. te Hasselt; en C. P. Hofstede de Groot, theol. doct. en pred. te Rottum, om daaruit een nieuw beroep te doen tot director van het zendelinghuis.

— Te Koog aan de Zaan had op den 12den dezer het volgende plaats: Doctor S., benevens zijne vrouw en meerdere huisgenooten, gevoelden des avonds, nadat zij koffij hadden gedronken, eene hevige ongesteldheid, die met brakingen vergezeld ging. Na onderzoek moet zijn gebleken, dat in de koffij arsenicum was gestrooid. Gelukkig echter, dat hun de koffij al spoedig niet smaakte, waardoor misschien nog het leven van 6 à 7 personen is gespaard. Door den officier van justitie van de arr.-regtbank te Haarlem is omtrent dit voorval een onderzoek ingesteld.

— Te Arnhem vond Maandag avond ll. een koperslagersknecht, een reeds bejaard en oppassend man, zijne vrouw, mede reeds bejaard, dood op haren stoel zitten. Al hare kleederen waren verbrand en haar ligchaam deerlijk verschroeid. Waarschijnlijk heeft zij zitten slapen en zijn hare kleederen door het vuur eener stoof in brand geraakt. Naar men verneemt moet de oorzaak in het misbruik van sterken drank gelegen zijn.

— Uit Odoorn wordt berigt, dat er daar ter plaatse en in de omliggende gemeenten onderscheidene zeldzame oude munten en andere zilveren voorwerpen gevonden zijn, zooals: denariussen van keizer Karel den Groote (omstreeks 't jaar 800); eene Frankische munt van Lodewijk den Vrome (820); eene tot dusver nog onbekende munt met vreemde teekenen en letters; eene dergelijke, maar in eene ronde zilveren schijf gezet, een fraai bewerkte zilveren vingerring, met een steentje of glaasje, een dito kleinere, meer eenvoudig bewerkt. Verder nog op andere plaatsen: 1 Spaansche reaal van Karel V, geslagen van het te Mexico of Peru gevonden zilver (1520 of 1530); een Brabandsche stuiver van Karel V (idem); en eene gouden munt van graaf Willem I (1220), waarvan aan de eene zijde het Latijnsche opschrift is: »gezegend is hij, die komt in den naam van het ✝.

— Vrijdag ll. had te Margraten (Limburg) het volgend ongeval plaats. Des avonds, omstreeks 9 ure, zag men eensklaps de vlammen uit de woning van den heer J. W. Geelen in het gehucht Groot-Welsden uitbreken; weldra deelden zij zich aan twee belendende huizen mede, en deze gebouwen met hunnen inhoud gingen geheel verloren; op weinig uitzondering na werd echter het stalvee gered. De geheele schade wordt op ƒ5000 begroot. Gedurende dit ongeval was men in smartelijke onrust over het lot der dochter van den heer Geelen, welke reeds 4 uren lang werd gemist, toen men haar geroep om hulp uit den kelder, waarin zij gevlugt was, hoorde; gelukkigerwijze slaagde men er in dit meisje daaruit ongedeerd te redden.

— Het onderwijs in onze Oost-Indische bezittingen wordt zooveel mogelijk door de regering begunstigd en wel met het beste gevolg. In 1845 bedroeg het getal lagere scholen 25 en in 1859 reeds 53. Er zouden nog 4 scholen worden opgerigt te Bandong, Ngawie, Wayanassa enz., zoodat het getal nu 57 zal bedragen, behalve de verschillende weeshuis-scholen. Op elke aanwijzing van 20 leerlingen wordt eene school toegestaan. De gouvernements-onderwijzers zijn allen Nederlanders. Hun getal beliep in 1859 150. Deze zijn verdeeld over 57 scholen met 3500 leerlingen. De regering betaalde van 1817 tot 1826 gemiddeld 's jaars ƒ112,000; in 1834 ƒ125,000; in 1851 ƒ152,000; in 1853 ƒ204,000; in 1854 ƒ249,000; en in 1855 ƒ298,000.

's GRAVENHAGE, 19 Januarij.

Z. M. heeft den kapitein-luit. ter zee G. Koijer benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw.

— De gepensioneerde kapitein van het O. I. leger van Rees is door Z. M. den koning-groothertog benoemd tot ridder der orde van de Eikenkroon.

— Z. M. heeft aan de hh. graaf L. van Bylandt, grootmeester des konings, toegevoegd aan Z. K. H. den prins van Oranje, J. A. van den Bosch, majoor en adjudant van Z. K. H. den Prins van Oranje, en baron W. C. van Pallandt vergunning verleend tot het dragen van de versierselen der orde van de IJzeren Kroon, 1ste kl., van Leopold, 3de kl., en van de IJzeren Kroon, 3de kl., hun door den keizer van Oostenrijk geschonken, alsmede aan den heer mr. L. A. Lightenvelt, Ned. gezant te Parijs, tot het dragen der versierselen van ridder-grootkruis der Adolfsorde, hem door den Hertog van Nassau geschonken, en aan den heer mr. B. O. T. H. Westenberg, gezantschapssecretaris te Frankfort, tot het dragen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van Karel III, hem door de koningin van Spanje geschonken.

— Z. M. heeft aan den heer mr. E. van Olden, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Voorhout, en in zijne plaats als zoodanig benoemd den heer H. D. Ter Wee, ten einde deze betrekking gelijktijdig met die van burgemeester der gemeente Oegstgeest te bekleeden.

— Bij den raad van state zijn benoemd tot referendaris van de 2de kl. de heer jhr. mr. C. van Breugel, tot dusverre commies, en tot commiesen de heeren mr. W. G. baron Brantsen van de Zijpe en mr. W. A. J. baron Schimmelpenninck van der Oye.

— De heer mr. J. P. Smeele, advocaat bij den hoogen raad der Nederlanden, is benoemd tot bezoldigd gegradueerd lid van de regtbank op Curaçao.

— Z. M. heeft goedgevonden op pensioen te stellen: de majoors IJ. C. W. van Dassel, A. P. Carré, J. G. Usener en G. Frantzen, magazijnmeesters der artillerie van de 1ste kl. te Bergen op Zoom, te Delft, te Naarden en te Helder, onder toekenning aan den majoor IJ. C. W. van Dassel van den rang van luitenant-kolonel; voorts te benoemen: bij het wapen der artillerie, bij den staf van het wapen, tot majoor en magazijnmeester der 1ste kl. te Helder, den kapitein der 1ste kl. P. In de Betou, van het 1ste reg. vesting-artillerie; tot majoor en magazijnmeester der 1ste kl. te Naarden, den kapitein der 1ste kl. P. H. Otterbein, van het 3de reg. vesting-artillerie; tot majoor en magazijnmeester der 1ste kl. te Bergen op Zoom, den kapitein der 1ste kl. J. A. Nuy, van het 2de reg. vesting-artillerie; tot majoor en magazijnmeester der 1ste kl. te Delft, den kapitein der 1ste kl. J. A. von Schubertz, van het 1ste reg. vesting-artillerie; bij het 1ste reg. vesting-artillerie, tot kapitein van de 3de kl. den 1sten luit. G. van Vollenhoven, van het reg. veld-artillerie; bij het 2de reg. vesting-artillerie, tot kapitein van de 3de kl. den 1sten luit. W. H. Dyckmeester, instructeur in de rijkunst bij het reg. rijdende artillerie; bij het 3de reg. vesting-artillerie, tot kapitein van de 3de kl. den 1sten luit. J. F. W. M. P. Ninaber, van den staf.

— H. M. de koningin heeft eene som van ƒ300 geschonken aan de school ter vervaardiging van kanten te Sluis, in Zeeland.

— De verjaardag van H. M. de koningin-moeder, wordt heden door het uitsteken der vlaggen en het houden eener groote parade in de Maliebaan gevierd. Z. M. de koning heeft in den loop van den morgen zijne opwachting bij H. M. de koningin-moeder gemaakt. Ten elf ure heeft er in de kapel van H. M. de koningin-moeder, aan haar paleis, eene plegtige dienst plaats gehad, die door den Russischen gezant, de leden van het gezantschap en de Russische onderdanen, die zich alhier bevinden, werd bijgewoond. Ten twee ure had er bij H. M. de koningin-moeder receptie en een dejeuner dinatoir van de leden van het koninklijk gezin plaats. Des middags was er bij HH. MM. den koning en de koningin groot diner en gala.

— Men verneemt, dat de minister van binnenl. zaken tot lector in de kruidkunde aan de geneeskundige school te Rotterdam benoemd heeft dr. N. W. P. Rauwenhoff, te Utrecht.

— Bij den minister van finantiën is ontvangen ƒ12.97, onder het postmerk Meppel wegens nog verschuldigde regten ingezonden.

— Naar aanleiding van het 5de art. der wet van 17 Sept. 1849 en ten vervolge op de herhaalde openbare kennisgevingen wegens ingetrokken, bij de algemeene rekenkamer overgenomen en aldaar onbruikbaar gemaakte muntbilletten, uit gemelde wet gesproten geweest, is aangekondigd, dat ten overstaan van twee leden der rekenkamer, door middel van verbranding, zijn vernietigd voor ƒ29,963,080 aan gezegde muntbiljetten en dat alzoo het bedrag der overige, niet binnen den bepaalden tijd ter intrekking aangeboden, uitmaakt eene som van ƒ36,920; terwijl tevens op gelijke wijze zijn vernietigd de muntbilletten, gesproten uit de wet van 18 Dec. 1845, voor welker nadere verwisseling, bij de wet van 24 Dec. 1856, een nieuwe termijn is geopend, ten bedrage eener som van ƒ6460.

— Zoo als wij vroeger berigt hebben verwacht men thans binnen weinige dagen het verslag van de eerste kamer der staten-generaal over het wetsontwerp nopens de spoorwegen, gevolgd door het antwoord van de regering; zoodat de beraadslaging bij de eerste kamer eerlang kan worden te gemoet gezien. Gelijk vroeger bij het onderzoek in de afdeelingen gemeld is, moet het gevoelen van de leden der eerste kamer over gemeld wetsontwerp zeer uiteenloopen.

— Bij de tweede kamer is ingekomen een ontwerp van wet betreffende de wijze van overdragt van onroerende zaken en daarmede in verband staande verbeteringen van het hypotheecair stelsel.

— Een per telegraaf, over Aden 8 Januarij van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië ontvangen, berigt, gedagteekend Batavia 23 Dec. ll., meldt: »Boni is genomen; de expeditie is volkomen geslaagd en wordt als geëindigd beschouwd. Er is hevig gestreden; de verliezen zijn onbeduidend. Verder niets. Rust in Indië. De kabel gelegd tusschen Muntok en Palembang. Werkt goed."

AMSTERDAM, 18 Januarij.

Een aantal handelshuizen hier ter stede hebben een adres aan den gemeenteraad geteekend, waarbij zij aan die vergadering in bedenking geven om, ter bevordering van de voor den handel zoo wenschelijke doorgraving van Holland op zijn smalst, aan de regering eene subsidie van wege de stad aan te bieden, als zijnde dit het eenige middel om de tweede kamer gunstig voor den aanleg van dien waterweg te stemmen.

— Heden aanvaardde de heer J. G. de Hoop Scheffer, theol. doctor, benoemd hoogleeraar bij het seminarium der doopsgezinden, alhier, zijne betrekking met het houden eener Latijnsche redevoering, in de gehoorzaal van het athenaeum illustre.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIË.

Te Antwerpen is er sprake van de oprigting van een grootsch gedenkteeken voor de groote mannen die de genoemde stad heeft opgeleverd. Het plan van dit gedenkteeken is ontworpen door den heer L. de Cuyper. Het zal eene pyramide zijn van 64 ellen hoogte, waarop 44 standbeelden zullen voorkomen, terwijl op den top een beeld zal geplaatst worden, voorstellende de stad Antwerpen hare kinderen bekroonende. De kosten worden berekend op 300,000 fr. Er heeft zich eene commissie van 50 leden gevormd, die zal trachten dit werk tot stand te brengen.

ENGELAND.

LONDEN, 17 Januarij.

Lord Palmerston heeft de voorstanders der regering in het parlement uitgenoodigd om zich den 24sten op hunnen post te bevinden, aangezien er spoedig belangrijke zaken zullen behandeld worden. Men beweert dat het ministerie niet zonder zorg is over de ontvangst die aan zijne voorstellen in het parlement zal te beurt vallen.

— Op verschillende plaatsen in Cornwallis heeft men ll. Vrijdag een schok van aardbeving waargenomen.

— Op 30 Dec. is de stad New-York door eene zware ramp getroffen. Des morgens tusschen 3 en 4 ure namelijk ontstond er brand in eene fabriek van spiegels en lijsten in de Beekman-street, die, gevoed door een aantal ligt ontvlambare stoffen, zoo als droog hout, harst en vernis, zich al spoedig aan het belendende huis mededeelde. Daar de felle koude de brandspuitgasten in hun werk belemmerde en telkens het water in de slangen tot ijs deed stollen, hadden de vlammen maar al te ruim spel om zich niet slechts aan andere belendende gebouwen mede te deelen, maar zelfs tot andere straten, waaronder sommige uit enkel houten huizen bestaande, uit te strekken. In het eind was de geheele ruimte, den vorigen dag nog door een aantal straten ingenomen, niets meer dan een puinhoop. De schade wordt op minstens een millioen dollars (2½ millioen gulden) geraamd; 500 werklieden zijn voor een tijd lang van arbeid beroofd, een aantal handelaars en winkeliers zijn genoodzaakt naar een ander verblijf om te zien, arme familiën zijn slechts aan de vlammen ontkomen om de heerschende felle koude ten prooi te vallen. Intusschen zal het ook thans weder niet aan den bijstand der liefde ontbreken.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 Januarij.

De dagbladpers laat zich over 't algemeen met weinig vrijmoedigheid uit over den staathuishoudkundigen brief des keizers aan den minister van staat. De *Constitutionnel* acht het een gelukkig verschijnsel dat het hoofd van den staat even zorgvuldig is voor de voorspoed des lands als voor zijnen roem en zijne eer. De dagbladen, die tegen de vrijheid van handel zijn, kunnen moeijelijk hunne ontevredenheid verbergen, en zij die daarvoor gestemd zijn, zoo als o. a. het *Journal des Déb.*, laten zich door 's keizers beloften niet te zeer wegslepen om de loftrompet te doen hooren, en schijnen eerst de vervulling van 's keizers programma te willen afwachten. De publieke opinie is mede zeer verschillend in haar oordeel. In de industriële plaatsen is de ontevredenheid zeer groot, in de handelsplaatsen daarentegen is men over 's keizers voornemens zeer voldaan. Van beide zijden wordt echter de zaak misschien overdreven; want de een laat zich met heftigheid tegen het programma uit, terwijl de ander zich daarmede reeds gelukkig waant. Men kan daarover, gelijk de *Presse* zich uitlaat, thans nog moeijelijk redetwisten; men zal moeten wachten tot dat de regering de wets-ontwerpen gereed heeft, waardoor het programma zijne vervulling moet erlangen. Men moet stellig verwachten dat er niets zonder een voorafgaand naauwkeurig onderzoek zal geschieden, en, naar men verneemt wil de keizer zelf aan dien arbeid deelnemen. Dit zou eene voorzigtige handelwijze zijn, want hoe goed ook zijne handels-staatkunde moge zijn, zij heeft thans nog te worstelen met krachtige vooroordeelen, die de gemoederen zoo zeer beheerschen dat de taak der regering hoogst moeijelijk zal zijn.

De beurs gevoelt den invloed van een en ander, en is tot daling geneigd, waartoe ook aanleiding geeft de mededeeling van de *Mon. de l'Armée*, dat de aanschaffing van kleedingstukken voor het leger zal plaats hebben, volgens de sterkte die het op den voet van oorlog heeft. Van daar eene ongerustheid, waarvan de tegenstanders van de denkwijze des keizers niet nalaten gebruik te maken, om de beurs te drukken. Het berigt van sommige bladen, dat de entrée-gelden zullen afgeschaft worden, strekt om de daling tegen te gaan en de speculatie aan te moedigen. Naar men wil zou dit regt door eene stedelijke belasting vervangen worden.

— Volgens de *Pays* wordt bij alle ministeriële departementen druk gewerkt om de uitvoering voor te bereiden van het programma, vervat in het schrijven des keizers aan den minister van staat. Voor zoo ver de medewerking van het wetgevend ligchaam daartoe noodig is, worden wets-ontwerpen gereed gemaakt, welke eerlang aan den staatsraad zullen worden voorgelegd. Men meent echter dat de keizer door vroegere beloften gebonden is, om voor het jaar 1861 geene wijzigingen van gewigt in de handelswetgeving te brengen.

De *Patrie* zegt, dat de verbodsbepalingen in het tarief niet vóór de maand Julij van het jaar 1861 afgeschaft zullen worden; terwijl die bepalingen vervangen zullen worden door een beschermend regt van 30 of 25 pCt., dat met de daaraan verbonden voordeelen de fabriekanten geheel en al in staat zal stellen, om met het buitenland mede te dingen. De keizer wil eerst het gevoelen van de voornaamste industriëlen inwinnen, alvorens iets bepaald wordt.

— De eigenaars der ijzersmederijen en gieterijen, in Bourgogne en Champagne, zijn reeds herwaarts gekomen om den keizer hunne bezwaren omtrent de tariefsverandering mede te deelen; zij zullen morgen ten gehoore worden toegelaten. Te Rijssel, Rouaan, Elbeuf, St. Etienne en Lyon heerscht eene groote beweging.

— De kamer en de regtbank van koophandel te Bordeaux hebben een adres aan den keizer opgesteld, hetwelk door eene commissie naar Parijs zal worden overgebragt, om den keizer dank te zeggen voor den brief in den *Moniteur* medegedeeld.

— De brief des keizers aan den minister Fould wordt in de straten rondgevent, onder den titel: brief van Z. M. den keizer, ten voordeele van de arbeidende klasse.

— De pauselijke nuntius heeft heden een brief van den Paus aan den keizer overhandigd, in antwoord op het bekende schrijven van 31 Dec. Men weet reeds dat dit antwoord de onschendbaarheid van den Kerkelijken Staat verdedigt en eene afwijzing bevat van 's keizers voorstellen. Een onzer staatslieden, die het had gelezen, zeide dat de inhoud tot het volgende kon gebragt worden: »De Paus sterft en geeft zich niet over."

— *L'Univers* deelt een brief mede door Garibaldi aan de studenten van Pavia geschreven, waarin hij hen aanspoort om zich te wapenen en tevens zich met hevigheid over het Pauselijk bewind en over Oostenrijk uitlaat. Genoemd blad, dat door die mededeeling thans den Paus eene dienst meent te doen, heeft van de drukpers-administratie reeds eene soort van waarschuwing ontvangen.

— Bij de landmagt worden weder alle aanvragen om verlof afgewezen.

— De prins van Oranje verlaat heden deze hoofdstad.

— Lord Cowley is thans alhier teruggekeerd. De heer de Thouvenel wordt in het laatst der week verwacht.

— In een huis in de St. Anna-straat, heeft men eene jonge dochter van 23 jaren, Maria Anna Tourtoulon genaamd, vermoord gevonden. Zij had daar nu 6 weken geleden eenige kamers gehuurd en leefde zeer afgezonderd. Daar er niets ontvreemd was, gelooft men dat de moord aan wraakzucht moet worden toegeschreven.

— Een landbouwer verliet dezer dagen des avonds de stad Chartres met een rijtuig, dat, tegen de reglementen, geene verlichte lantarens had. Op de hoogte gekomen van Luce, een dorpje liggende aan den weg naar Courville, gebood een veldwachter hem zijn paard te doen stilstaan en zijne lantarens aan te steken. In plaats van aan dit bevel te gehoorzamen, legde hij de zweep over zijn paard en reed in galop voort. Twee personen, die te voet naar huis keerden, hoorden hem aankomen, en tevens het geschreeuw van den veldwachter. Toen zij het paard zoo zagen hollen, dachten zij aan eenig ongeluk en wilden het paard tot staan brengen. Een hunner greep het dier bij den teugel. Toen de landbouwer zich gevangen zag, legde hij op nieuw de zweep over het paard, waarop het dier een sprong vooruit nam, waardoor de disselboom de borst van den persoon, die het dier vasthield, indrukte. De ongelukkige werd nog een eind weegs medegesleept, viel toen neder en paard en rijtuig reden over zijn ligchaam heen. De landbouwer holde voort, zonder zich om het slagtoffer te bekreunen en tot nu toe weet men niet wie hij is.

SPANJE.

Uit Madrid wordt gemeld dat de divisie van den generaal Ros de Olano hare landing aan de oevers der rivier van Tetuan heeft volbragt, onder bescherming van het vuur van het eskader, hetwelk door de forten onbeantwoord werd gelaten. In die forten werden zeven kanonnen en veel ammunitie gevonden. Alles is voor den aanval op Tetuan in gereedheid gebragt. Een aanval op de Spaansche stellingen is op nieuw afgeslagen.

ITALIË.

Uit Turyn wordt gemeld dat het ministerie zijn ontslag heeft aangeboden en dat hetzelve door den koning is aangenomen. Z. M. heeft terstond den voormaligen minister, graaf Cavour, met de zamenstelling van een nieuw ministerie belast.

Het ministerie heeft voor de moeijelijke omstandigheden, waarin Italië verkeert, moeten wijken: door de publieke opinie, die de aansluiting van Midden-Italië en de herstelling van den constitutionelen regeringsvorm verlangt, niet ondersteund, was het gedwongen af te treden. De optreding van graaf Cavour zal de hoop op een en ander verlevendigen, maar in den Kerkelijken Staat niet weinig de ongerustheid doen toenemen.

— De Oostenrijksch-Sardinische commissie tot regeling der grenzen heeft reeds eenige bijeenkomsten gehouden.

— Het dagblad van Rome maakt aan de katholieken, die bij het ongeschonden behoud van den Kerkelijken Staat belang hebben, bekend, dat de Paus, uit besef van pligt en naar de inspraak van zijn geweten, een met redenen omkleed afwijzend antwoord heeft gegeven op den van keizer Napoleon ontvangen raad om van de opgestane provinciën vrijwillig afstand te doen.

PRUISSEN.

BERLIJN, 17 Januarij.

Door de regering zijn de volgende wets-ontwerpen ingediend, bij het heerenhuis: dat op het aangaan en ontbinden van het huwelijk, gewijzigd

naar de beraadslagingen daarover in het vorige jaar gehouden, en dat betreffende het eigendoms-bezit van vaste goederen uit kracht van huwelijkscontracten. Bij het huis der afgevaardigden: dat houdende de begrooting voor 1860; dat betreffende de grondbelastingen, welke in het vorige jaar met 20 pCt. waren verhoogd, maar volgens de voorstellen der commissie nu slechts met 10 pCt. zouden moeten vermeerderd worden; ten dezen opzigte is slechts eene verhooging voorgesteld van 8 pCt. voor het geheele rijk; en dat betreffende de opheffing der woekerwetten. De minister Schwerin heeft tevens te kennen gegeven dat de wet, houdende regeling der kiesdistricten, wegens een gebrek in den vorm nog niet kon worden ingediend.

— Het aantal der studerenden aan de 15 Duitsche hoogescholen bedroeg op 1 Januarij ll. 9938, derhalve 31 meer dan bij den aanvang van 1859. Aan die te Berl[illegible]ndt [illegible]en [illegible]est[illegible] na[illegible] 147[illegible]arop volgen Leipzig met 848, [illegible] me[illegible]801, [illegible]eslau [illegible]et [illegible], Halle met 715, Göttingen met 694, Tub[illegible] me[illegible]638 s[illegible]enten [illegible]n z[illegible] vervolg[illegible] tot de h[illegible]school te Marburg toe, wa[illegible] niet [illegible]er d[illegible]216 [illegible]enden gevonde[illegible]den. De verme[illegible] ge[illegible]ende [illegible]59 [illegible] zich hoofdza[illegible] tot de [illegible]loganten bepaald, terwijl het cijfer der studenten in de regtsgeleerdheid daarentegen zeer sterk is afgenomen.

— Volgens berigt uit Petersburg was de veldmaarschalk prins Bariatinsky, de overwinnaar van Schamyl, aldaar den 8sten dezer aangekomen. Met den keizer is hij op de gewone Zondagsche parade verschenen, en al de troepen moesten hem de wapenen presenteren, waartoe de keizer zelf het voorbeeld gaf. De keizer hief ook te zijner eer een juichkreet aan die door de troepen, waaronder ook de grootvorst-troonopvolger, werd herhaald. Vorst Bariatinsky is slechts 44 jaren oud.

De papierfabriek der regering, welke nabij Petersburg in het begin van het vorige jaar is afgebrand, waardoor de staat een verlies van 3 millioen roebels leed, is herbouwd, maar op eene zoodanige wijze, dat zij dezer dagen grootendeels is ingestort. De schade, daardoor veroorzaakt, bedraagt 1 millioen roebels.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 16 Januarij.

Men is hier niet zeer ingenomen met de troonrede van den prins-regent van Pruissen, omdat er geene melding in wordt gemaakt van den tegenwoordigen stand der Italiaansche quaestie. De *Ost-Deutsche Post* zegt dat wanneer eene mogendheid zoo als Pruissen lijdelijk is tegenover het krachtig en onvermoeid streven van Frankrijk, het niet te verwonderen is dat de Napoleontische staatkunde geene hinderpalen in Europa ontmoet.

— In de op den 11den dezer te Debreczin gehouden vergadering van protestanten, welke, niettegenstaande de door het plaatselijk bestuur gedane aanmaning om uiteen te gaan, evenwel bijeen bleef, is besloten den keizer te verzoeken het patent van 1 September in te trekken en aan de protestantsche kerk en scholen de vrije organisatie van vóór 1848 te hergeven. Van regeringswege is tegen deze bijeenkomst geen geweld gebruikt; men heeft zich slechts bepaald tot het doen der gewone uitnoodiging om uiteen te gaan, en, daar hieraan geen gehoor werd gegeven, zal tegen de hoofdleiders en redenaars dier vergadering eene geregtelijke vervolging worden ingesteld.

Tot de genoemde vergadering waren 10,000 personen opgekomen en de goede orde is in niets gestoord.

— In Hongarije trachten de roovers partij te trekken van de opgewondenheid, waarin het land verkeert. Te Lugos zijn er in deze maand 5 en te Sarvar 6 opgehangen.

INGEZONDEN.

Een woord over Statistiek.

De rechte maat
»Haast al te pikant" is — juist van pas,
Want zoo het niet op 't kantjen was,
Dan waar 't ook gaauw
Weêr: »wel wat flaauw."
De Gids.

Juist vindt menige regeringsmaatregel tegenkanting of afkeuring van de zijde dergenen, die *meenen*, »dat zij een onbevangen oordeel over eenige »zaak *kunnen* uitbrengen," en het overbodig achten, dat het nut daarvan wordt *betoogd*, hetgeen zij vaak *aanpreeken* en *smakelijk maken* heeten. Ja, »wel wordt tegenwoordig veel gesproken over statistiek en dat hare beoefening voor de volkswelvaart noodig, ja onmisbaar is." Men vraagt, — en te regt — zelfs »geleerde theoriemannen" erkennen daarvan het belang, — naar cijfers, in plaats van zich met magtspreuken of theorien te vergenoegen. 't Zijn juist die cijfers, welke van den waren toestand doen blijken en een wissen grondslag leggen.

De vroegere volkstellingen hadden plaats voor rekening van de gemeenten; — maar die nu geschiedt, komt ten laste van het rijk, waarvan de kosten berekend kunnen worden op ƒ 50,000, behalve het materieel. Of die gelden »*productief* dan wel *improductief* worden uitgegeven" (?), dit hangt geheel af van het beginsel, dat men aankleeft ten aanzien van de bezoldiging van ambtenaren. Zijn zij noodig of nutteloos en neemt men het laatste aan, dan prijkt de staatsbegrooting en elke provinciale en gemeentebegrooting met overbodige uitgaven. Maar, 't is veel gemakkelijker die vreemde woorden *productief* en *improductief* ter neer te schrijven, dan ze te begrijpen en wat nog moeijelijker is, ze met oordeel te gebruiken.

De tienjarige volkstelling is een uitnemend middel, om de juistheid der jaarlijksche statistiek, waartoe in art. 182 der Gemeentewet een voorschrift gegeven is, te toetsen. We zijn nog altoos zoo dwaas te gelooven, dat zoolang niet eene algemeene wet aan het behoorlijk bijhouden der plaatselijke bevolkingregisters klem geeft, op de volledigheid dier stukken niet te veel kan worden gebouwd. Men moet eenigzints met de practijk bekend zijn, om daarover een gegrond oordeel te kunnen vellen. Evenzeer leert de ervaring, dat de pogingen door maatschappijen en genootschappen aangewend, om te verkrijgen eene goede statistiek, schipbreuk leden op den onwil van den een en de kleingeestigheid van een ander.

De voorname taak van wijkmeesters of heeren der gebuurten is wel, om mede te werken tot eene zorgvuldige statistiek, maar toch is het niet mogelijk die taak naar eisch te vervullen, zoodat zij gewenschte uitkomsten oplevert, tenzij de ingezetenen welwillend medewerken. De algemeene tienjarige volkstelling is gegrond op een koninklijk besluit, dat straf bedreigt op onwil en tegenkanting. Zij geeft dus klem aan de zaak en werkt in de hand de trouwe inachtneming der plaatselijke voorschriften.

't Verraadt weinig kennis en doorzigt, als men de statistiek, die het cijfer der bevolking aanwijst, in verband wil brengen met eene verhooging van [illegible] patentregt en [illegible] een pla[illegible]der[illegible]g[illegible] bepa[illegible] hoe groot het [illegible]tal bak[illegible] sla[illegible] enz. [illegible]zen[illegible] Die [illegible]o iets schrijft, legt zijne [illegible]weetendheid [illegible]an d[illegible]g, [illegible]jk [illegible]jkt [illegible]de o[illegible] van het aantal leden der [illegible]de ka[illegible]r, d[illegible] in [illegible] niet 3[illegible] maar [illegible]droeg (art. 81 Grondwet 1840).

Ziet, als zij die meenen de vereischte kennis en een onbevangen oordeel te bezitten, zich zoo kunnen vergissen ten aanzien van feiten en cijfers, dan hebben hunne redeneringen ook weinig waarde. Voor hen is het meest afdoend betoog nutteloos; wie zal de moeite nemen hun eene zaak smakelijk te maken, als zij met vooroordeel en partijzucht zijn behebt. Juist die scheeve oordeelvellingen vloeijen voort uit onbekendheid met den waren toestand der maatschappij en voor hen is de statistiek het rechte middel tot genezing hunner kwaal.

De wetenschap der statistiek, zoo schaarsch nog beoefend en veel minder met belangstelling bejegend, zal hare waarde weten te handhaven, want zij leert de feiten onder cijfers te brengen en die cijfers te ordenen tot een nuttig einde in het algemeen belang. In onzen tijd en voor onze stad is daaraan groote behoefte, opdat men zich behoedzaam op philanthropisch gebied bewege en geene maatregelen worden genomen, die van het goede doel, dat men beoogt, afleiden.

Die wetenschap is onbemind, omdat zij in haar waarde nog niet is bekend; maar haar wedervaart het lot, wat elke goede zaak te beurt valt, die om hare nieuwheid wordt tegengestaan en bestreden door bekrompenheid en kleingeestigheid. Later zal men verbaasd staan over het nut, dat de rijks-commissie en de provinciale bureaux voor de statistiek stichten en de kosten, die daaraan worden besteed, zullen vruchten dragen. »Het zijn »niet alleen ijver, volharding, goede wil, liefde tot de zaak bij ambtenaren »en besturen, welke ons voeren kunnen tot eene meer volledige kennis van »ons volk en zijn toestand, er is ook behoefte aan eene wetenschappelijke »leiding van dien arbeid, aan eene juiste rigting gegeven aan de verschil»lende krachten, waarover beschikt kan worden. De statistiek moet niet »alleen als bureauwerk of liefhebberij worden gedreven, maar worden inge»rigt naar de regelen, welke de wetenschap aan de hand geeft, en de »ondervinding, in andere landen verkregen, moet worden ten nutte gemaakt."

Du choc des opinions jaillit la vérité. 't Is waar, veel hoofden veel zinnen; maar de tijd is voorbij, waarin één hoofd voor allen denkt, de wil van één voor allen geldt en met magtspreuken een geschil kan worden beslist. Voor de kracht der waarheid moet elk gezag bukken. M.

STADS-BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN; —

Gezien art. 364 der Wet van den 29sten Junij 1851 (*Staatsblad* nº. 85);

Gelet op art. 5 der Verordening van den 9den Maart 1857 (*Gemeenteblad* nº. 19), regelende de invordering eener plaatselijke belasting op de honden;

Doen te weten, dat het Suppletoir Kohier voor de plaatselijke belasting op de honden, over 1859, in de maand December op te maken, voorloopig is vastgesteld en van heden tot en met den 2den Februarij aanstaande, ter Secretarie dezer Gemeente, van 12—3 ure, voor een ieder ter lezing is nedergelegd.

En zal deze door plaatsing in de *Leydsche Courant* worden afgekondigd.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.
LEYDEN, 19 Januarij 1860. v. PUTTKAMMER, Secretaris.

Burgerlijke Stand.

Van den 12 tot en met den 18 Januarij 1860.

BEVALLEN: C. P. Tegelaar, geb. van der Kolk, D. — J. J. Crama, geb. Sieval, D. — M. J. de Geus, geb. d'Haene, D. — S. M. de Bolster, geb. Biegstraten, D. — H. Landzaat, geb. Reyners, D. — A. J. Schmier, geb. Karpesteyn, Z. — A. G. van Iperen, geb. Dorrepaal Ledeboer, D. — I. Baartmans, Z. levenl. — W. Noest, geb. Derogee, Z. — E. Bouman, geb. Werk, D. — M. de Nie, geb. Godefroy, Z. — L. Harland, geb. Koevoet, D. — C. den Houter, geb. van Wijk, Z. — S. Verhoef, geb. van der Nat, Z. — L. Singerling, geb. van der Meer, D. — J. M. de Winter, geb. Lut, D. — H. J. Ooyman, geb. Everts, D. — J. Blansjaar, geb. Kluyvers, Z. — J. M. E. Doesburg Lannooy, geb. Dulfer, D. — S. M. A. Meintser, geb. van de Poel, D. — A. de Goederen, geb. de Bruyn, Z. tweel. — J. A. Fortrie, Z. — M. van der Blom, geb. van Dissel, D. levenl. — P. Lens, geb. Kellenaar, D.

GEHUWD: I. C. Snijder, Wedr. en C. Holswilder, Jd. — N. P. Visser, Jm. en T. Boetje, Jd. — P. C. F. Niericker, Jm. en G. Vogelenzang, Jd.

OVERLEDEN: W. Maryt, D., 1 j. en 9 m. — A. de Ronde, 30 j. — P. Questroo, D., 2 j. — J. C. Lagas, geb. Sommeling, 77 j. — H. Sentiber, geb. Stefanus, 78 j. — J. van der Lelie, geb. Schoonhoven, 72 j. — M. E. van de Poll, geb. Starrenburg, 28 j. — J. Lancel, 19 j. — C. Ingeneger, Z., 2 j. en 2 m. — M. S. Overdijk, geb. Bergman, 41 j. — J. Kok, 55 j. — A. Wegman, geb. van Benten, 39 j. — W. F. Hazelhorst, Z., 6 m. — M. Sieval, 82 j. — T. Miedema, 22 j. — L. Kloos, Z., bijna 5 m. — P. A. Sasse, 52 j. — K. de Haas, Z., 6 j. en 9 m. — A. Guley, geb. Koolen, 63 j.

KERKNIEUWS.

AMSTERDAM, 18 Januarij. Door den kerkeraad der Ned. herv. gemeente is thans, ter vervulling der vacature ontstaan door het overlijden van d[s]. Muntendam en voortdurende door het bedanken van d[s]. Laurillard; te Leyden, het volgende 12-tal predikanten gevormd: Abresch, te Middelburg; Ternooy Apel, te Delft; Berlage, th. dr., te Zaltbommel; Boonen, te Middelburg; Deeleman, te Rotterdam; Franken, te Rotterdam, Jorissen, te Broek in Waterland; de Keyser, te Arnhem; Poortman, te Zwolle; Rauwenhoff, th. dr., te Leyden, Scheffer, th. dr., te Enschedé; van Toorenenbergen, te Purmerend.

LEYDEN, 18 Januarij 1860. Uit de vroegere nominatie werd door den grooten kerkeraad der evang.-luth. gemeente tot herder en leeraar beroepen de wel-eerw. zeer gel. heer H. Heyen, pred. te Maastricht.

240ste Staats-Loterij.

Trekking der Vijfde Klasse.

13de Trekking. N[os]. 3846, 6621, 11629, 17498 en 17660 ieder een prijs van *f* 1,000.

14[de] » N°. 1820 een prijs van *f* 100,000. N[os]. 6347 en 10551 ieder een prijs van *f* 1,000.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:

C. I. VAN IZENBURG, van *Leyden*, Weduwnaar van M. J. VAN CLEEF,

EN

M. MEIJER, Weduwe van C. L. VAN DOORENMAALEN.

OEGSTGEEST, 18 Januarij 1860.

Heden overleed ons geliefd jongste Kind, JOHANNA WILHELMINA, in den ouderdom van ruim 16 maanden.

A. E. ROEST VAN LIMBURG,

J. B. C. ROEST VAN LIMBURG, geb. VAN DEN BOSCH.

KATWIJK A/D RIJN, 15 Januarij 1860.

Tot mijne groote droefheid overleed heden zacht en kalm, na een smartelijk lijden van eenige dagen, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de Heer JACOBUS SMAGGE, in den ouderdom van 68 jaren.

LEYDEN, 17 Januarij 1860. C. VAN VLIET, Wed. J. SMAGGE.

Voor de vele bewijzen van deelneming, betoond bij het overlijden van mijne geliefde Zuster BARBARA MARIA KORTMANN, Wed. van den Heer VAN LOON, betuig ik mijn hartelijken dank.

Wed. J. B. J. KORTMANN, geb. SPEET.

19 Januarij 1860.

De affaire zal voorloopig op denzelfden voet worden voortgezet.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG 18 Januarij.

			Laagst koers.	Hoogst koers.	Gebleven.
NEDERLAND Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$64\frac{9}{16}$	$64\frac{11}{16}$	$64\frac{5}{8}$
Dito Certificaten	» 3	»	$76\frac{1}{8}$	—	—
Dito dito	» 4	»	$98\frac{1}{4}$	$98\frac{9}{16}$	$98\frac{9}{16}$
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Handelmaatschappij	» $4\frac{1}{2}$	»	126	—	—
O. I. Leening	» 4	»	$97\frac{3}{4}$	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
BELGIE,	» $2\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$	»	$52\frac{3}{8}$	—	—
Dito dito	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3	»	—	—	—
Dito dito	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	» $1\frac{1}{2}$	»	33	$33\frac{1}{8}$	$33\frac{1}{16}$
Dito Obligatiën	» 3	»	$43\frac{3}{4}$	44	$43\frac{3}{4}$
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	$42\frac{5}{8}$	$42\frac{7}{8}$	$42\frac{3}{4}$
Bewijzen Coupons			$4\frac{3}{4}$	$5\frac{1}{16}$	$4\frac{15}{16}$
PORTUGAL, te Londen	» 3	»	$43\frac{7}{8}$	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	$104\frac{1}{4}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	$102\frac{1}{2}$	102	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	$85\frac{1}{2}$	—	—
Dito 1840	» 4	»	81	—	—
Dito bij STIEGLITZ & C°.	» 4	»	81	$81\frac{1}{8}$	—
Dito dito Nieuwe	» 4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	$62\frac{5}{8}$	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	68	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	*f*	$157\frac{3}{4}$	$158\frac{1}{4}$	—
Dito Obligatiën	» 4	pCt.	$78\frac{1}{2}$	—	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
OOSTENRIJK, W. B bij Goll.	» 5	»	62	—	—
Dito	» 4	»	—	—	—
Dito Metall.	» 5	»	$51\frac{3}{4}$	52	$51\frac{7}{8}$
Dito Nieuwe	» 5	»	$73\frac{1}{4}$	$73\frac{1}{2}$	$73\frac{3}{8}$
Dito 1847	» $2\frac{1}{2}$	»	$27\frac{15}{16}$	$28\frac{1}{8}$	28
BRAZILIE, 1824 100 £	» 5	»	—	—	—
SARDINIE,	» 5	»	—	—	—
PERU, Geldleening 1824	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu	» 5	»	$26\frac{3}{16}$	$26\frac{1}{4}$	—
GRENADA, Obligatiën	» $3\frac{1}{2}$	»	$15\frac{5}{16}$	$15\frac{3}{8}$	—
MEXICO, Obligatiën 1851	» 3	»	—	—	—
N.-AMERIKA, Bankactiën			—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.